

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลพยุห์

สภาพทั่วไป

ลักษณะที่ตั้ง อาณาเขต เทศบาลตำบลพยุห์ ตั้งอยู่บนถนนสาย 211 ศรีสะเกษ - กันทรลักษ์ มีเนื้อที่ทั้งหมด 6.39 กิโลเมตร หรือ 3,993 ไร่ ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถยนต์ 620 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดศรีสะเกษ ที่อยู่สาย 211 เป็นระยะทาง 20 กิโลเมตร โดยมีอาณาเขตติดต่อกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นใกล้เคียง ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดกับ เขตองค์การบริหารส่วนตำบลพยุห์,เขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำแย
- ทิศใต้ ติดกับ เขตองค์การบริหารส่วนตำบลพยุห์,เขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำแย
- ทิศตะวันออก ติดกับ เขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำแย,เขตองค์การบริหารส่วนตำบลพยุห์
- ทิศตะวันตก ติดกับ เขตองค์การบริหารส่วนตำบลพยุห์

เขตการปกครอง

เทศบาลตำบลพยุห์เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีพื้นที่อาณาเขตครอบคลุมหมู่บ้านจำนวน 5 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1, หมู่ที่ 3, หมู่ที่ 6, หมู่ที่ 8, หมู่ที่ 13 ซึ่งใน 5 หมู่บ้านนี้ เทศบาลได้จัดแบ่งชุมชนเป็น 8 ชุมชน ได้แก่

หมู่ที่ 1 บ้านพยุห์ ประกอบด้วย

- ชุมชนร่วมใจพัฒนา
- ชุมชนศาลเจ้าปู่

หมู่ที่ 3 บ้านคูเมือง ประกอบด้วย

- ชุมชนคูเมือง

หมู่ที่ 6 บ้านโนนพยอม ประกอบด้วย

- ชุมชนโนนพยอม

หมู่ที่ 8 บ้านพยุห์ ประกอบด้วย

- ชุมชนอนามัย
- ชุมชนดอนกระต่าย (บางส่วน)

หมู่ที่ 13 บ้านพยุห์ ประกอบด้วย

- ชุมชนดอนกระต่าย (บางส่วน)
- ชุมชนไพรขณีย์
- ชุมชนปู้ตา

ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของเทศบาลตำบลพยุห์ โดยทั่วไปเป็นที่ราบสูงมีป่าโปร่งสลับกับทุ่งนาพื้นที่ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็น ดินปนทราย ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินน้อยและกักเก็บน้ำไว้บนผิวดินไว้ไม่ได้นานพื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ทำการเกษตรโดยเฉพาะทำนามีหนองน้ำที่สำคัญ ดังนี้

หมู่ที่ 1 ได้แก่ - หนองยาว - หนองสระ - หนองพยุห์

หมู่ที่ 3 ได้แก่ - หนองคู - หนองเจก

หมู่ที่ 8 ได้แก่ - หนองประดู่

หมู่ที่ 13 ได้แก่ - หนองปู้ตา

ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศโดยทั่วไป มีอากาศร้อนจัดในฤดูร้อนและยาวนานกว่าฤดู ในฤดูหนาวค่อนข้างหนาว ส่วนฤดูฝนจะมีฝนตกหนักบ้างแต่สภาพดินฟ้าอากาศไม่สามารถ เก็บกักน้ำไว้ได้นานทำให้น้ำในดินค่อนข้างน้อย

ด้านโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค

การคมนาคม/การจราจร ถนน

- จำนวนถนนลูกรัง 1 สาย
- จำนวนถนนดิน - สาย
- จำนวนถนนลาดยาง - สาย
- จำนวนถนนคอนกรีต 71 สาย
- จำนวนถนนอื่น ๆ 16 สาย

การประปา

เทศบาลตำบลพยุห์เป็นหน่วยงานเจ้าของกิจการประปาที่ให้บริการน้ำประปาแก่ประชาชนในเขตเทศบาล ซึ่งได้รับการโอนภารกิจจากกรมโยธาธิการเมื่อปี พ.ศ. 2545 โดยมีครัวเรือนในเขตเทศบาลที่ใช้บริการน้ำประปาของเทศบาลจำนวน 1,064 ครัวเรือน ปริมาณน้ำประปาที่ผลิตได้ 590 ลูกบาศก์เมตร/วัน มีจำนวนน้ำประปาที่มีการใช้เพิ่มเป็น 700 ลูกบาศก์เมตร/วัน โดยใช้แหล่งน้ำดิบเพื่อใช้ผลิตน้ำประปา 1 แหล่ง คือแหล่งน้ำห้วยทา ซึ่งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตาแย นอกจากนี้ในเขตเทศบาลยังมีประปาหมู่บ้านซึ่งดำเนินการโดยกรรมการประปาหมู่บ้านโนนพะยอม หมู่ที่ 6 ซึ่งผลิตน้ำประปาได้ประมาณ 100 ลูกบาศก์เมตร/วัน มีปริมาณการการใช้น้ำ 50 ล.บ.เมตร/วัน โดยการใช้แหล่งน้ำดิบจากใต้ดินสูบขึ้นมาเพื่อเข้าสู่กระบวนการผลิตน้ำประปาหมู่บ้าน

การไฟฟ้า

เทศบาลตำบลพยุห์ได้รับพลังงานไฟฟ้าจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค โดยการรับผิดชอบในด้านการให้บริการประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลทั้ง 5 หมู่บ้าน 8 ชุมชนจำนวน 1,239 ครัวเรือน ไฟฟ้าสาธารณะไฟฟ้าส่องสว่างมีเพียงพอและครอบคลุมทั้งพื้นที่เขตเทศบาล

การสื่อสาร

- โทรศัพท์ในเขตเทศบาลตำบลพยุห์ มีชุมสายโทรศัพท์ 1 ชุมสาย
- เสาส่งสัญญาณโทรศัพท์มือถือ ASI
- เสาส่งสัญญาณโทรศัพท์มือถือ dtac
- เสาส่งสัญญาณโทรศัพท์มือถือ Truemove
- เทศบาลมีที่ทำทำการไปรษณีย์อำเภอพยุห์ในพื้นที่ให้บริการรับ - ส่งไปรษณีย์ภัณฑ์พัสดุไปรษณีย์
- ระบบเสียงตามสายของหมู่บ้านในเขตเทศบาลมีพื้นที่ให้บริการเสียงตามสายครอบคลุม

ทั้ง 5 หมู่บ้าน 8 ชุมชน ร้อยละ 80 ของพื้นที่

การพาณิชย์กรรมและการให้บริการ

การพาณิชย์กรรมและการให้บริการในเขตเทศบาลตำบลพยุห์โดยส่วนใหญ่จะเป็นการค้าประเภทบริการ ดังนี้
จำนวนสถานีน้ำมัน/ปั้ม 2 แห่ง
จำนวนตลาดสด 1 แห่ง
จำนวนสถานที่จำหน่ายอาหารตามพ.ร.บ.สาธารณสุข 55 แห่ง
จำนวนร้านบริการเสริมความงาม 14 แห่ง

/นอกจาก...

นอกจากนี้ยังมีสถานประกอบการอื่น ๆ เช่น ร้านตัดเย็บเสื้อผ้า, ร้านขายและซ่อมอุปกรณ์เครื่องหลัก เครื่องยนต์, ร้านขายและซ่อมอุปกรณ์โทรศัพท์มือถือ, ร้านอุปกรณ์ไฟฟ้าวิทยุ, ร้านขายอุปกรณ์ก่อสร้าง, ร้านขายสินค้าปลีก-ส่ง

การปลุกสัตว์

ในอดีตประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพยุห์เลี้ยงโค - กระบือ ไว้เพื่อใช้งานโดยเฉพาะเพื่อใช้ไถนาในฤดูทำนา แต่ปัจจุบันกระแสเทคโนโลยีเครื่องจักรเครื่องยนต์เข้ามามีบทบาทมากขึ้นการไถนาชาวบ้านเริ่มใช้รถไถนาเดินตาม แทนการใช้แรงงานสัตว์การเลี้ยงโค-กระบือในปัจจุบันจึงเป็นการเลี้ยงเพื่อค้าขายเสริมรายได้ให้แก่ครอบครัว นอกจากการเลี้ยงโค-กระบือแล้วประชาชนยังมีการเลี้ยงสุกรและสัตว์ปีกเพื่อจำหน่ายค้าขายด้วยเช่นกัน

ประชากร

จำนวนหลังคาเรือนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 1,331 หลังคาเรือน

จำนวนประชากรทั้งหมดในพื้นที่ตามฐานทะเบียนราษฎร ปี 2561 จำนวน 4,079 คน

ชาย 2,036 คน

หญิง 2,043 คน

ข้อมูล ณ เดือนพฤศจิกายน 2561

ตราสัญลักษณ์เทศบาลตำบลพยุห์

ความหมาย รูปแม่ทัพถือดาบสองเล่มไขว้กันในพื้นที่รูปวงกลมด้านใน ล้อมรอบด้วยกรอบด้านนอกรูปวงกลม ครึ่งบนของกรอบวงกลมนอกเขียนข้อความ "เทศบาลตำบลพยุห์" ครึ่งล่างของกรอบวงกลมนอกเขียนข้อความ "จังหวัดศรีสะเกษ"

แม่ทัพ หมายถึง แม่ทัพในกระบวนพยุห์หรือกระบวนทัพ เหล่าทัพ ซึ่งปรากฏข้อมูลในประวัติศาสตร์ว่าพื้นที่ตั้งชุมชนบ้านพยุห์หรือเขตเทศบาลตำบลพยุห์ในปัจจุบันนั้น เคยเป็นที่หยุดพักของขบวนทัพสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 เมื่อครั้งยกทัพเสด็จไปปราบเพชร(พระอุทัยราชา) จึงเป็นที่มาของชื่อ "พยุห์"

วิสัยทัศน์เทศบาลตำบลพยุห์

เทศบาลตำบลพยุห์
คู่คุณธรรม

เมืองน่าอยู่
นำสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ประวัติความเป็นมาของเทศบาลตำบลพยุห์

ความเป็นมาของหมู่บ้านพยุห์

บ้านพยุห์ เป็นหมู่บ้านเก่าแก่ ปรากฏหลักฐานสมัยกรุงศรีอยุธยา ในประมาณปีพุทธศักราช 2250 สมัยพระสรรเพชญ์ที่ 8 หรือพระเจ้าเสือ โดยมีผู้คนอพยพมาจากถิ่นต่างๆ มาจากลาวจากเวียงจันทน์ ประเทศลาว ชาวส่วย เยอแยกมาจากบ้านปราสาทสี่เหลี่ยมดงลำดวน มีผู้เข้ามาอยู่ใหม่จากบ้านดวนใหญ่ อำเภอวังหิน ปัจจุบัน บ้านกล้วยกว้าง อำเภอยักษ์ทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ และมาจากอำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อมาตั้งหมู่บ้านครั้งแรกรวมกันตั้งชื่อหมู่บ้านครั้งแรกว่า **บ้านสระเกษ** การตั้งชื่อบ้านสระเกษ สาเหตุเพราะด้านทิศตะวันออกของหมู่บ้านมีสระใหญ่ ริมฝั่งสระมีต้นเกษ (ต้นไม้ชนิดหนึ่งใบคล้ายใบเตยมีหนามแหลมมี

ดอกเป็นปลี เรียกว่า ต้นดอกเกษ) ขึ้นอยู่มากมายในริมสระใหญ่ มีป่าไม้หลายชนิด ป่าไผ่อยู่หนาแน่น เป็นทำเลที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะกับการตั้งถิ่นฐานทำกิน จึงมีผู้คนเข้ามาอยู่จำนวนมากขยายเป็นชุมชนขนาดใหญ่ ซึ่งคนดั้งเดิมเรียกว่า **คุ้มบ้านใหญ่** (ชุมชนศาลเจ้าปู่ หมู่ที่ 1 ในปัจจุบัน)

ขณะที่กำลังสร้างบ้านและชุมชน ก็ได้เกิดโรคระบาดในหมู่บ้าน ผู้คนเจ็บป่วยและล้มตาย จนชาวบ้านต้องหนีออกไปอยู่ตามทุ่งนา และรอบนอกหมู่บ้านสระเกษ จะเป็นชายป่าและคูเมืองตามธรรมชาติ คือคูเมือง เป็นแนวยาวมีป่าไผ่ขึ้นอยู่ริมคู ปัจจุบันมีบ้านคูเมือง และแนวคูเมืองเก่าปรากฏเป็นหลักฐานอยู่ทางด้านทิศใต้ของเทศบาลตำบลพยุห์

บ้านคูเมือง หมู่ที่ 3 ตำบลพยุห์ อำเภอพยุห์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นหมู่บ้านเก่าแก่ ตั้งบ้านเมื่อ ปีพุทธศักราช 2463 โดยมีพระอาจารย์สาลี เป็นผู้มาก่อตั้งหมู่บ้าน เดิมเป็นโรงช้างของเจ้าเมือง ที่มาพักผ่อนประจำ คนที่มาอยู่อพยพมาจากคุ้มวัดเจียงอี ต่อมาภรรยาเจ้าเมืองได้มาถึงแก่กรรมที่บ้านนี้

การบันทึกประวัติศาสตร์ของหมู่บ้านมีทั้งค้นคว้าจากประวัติของจังหวัดศรีสะเกษ และการบอกเล่าของคนเฒ่า คนแก่ ที่อยู่ในพื้นที่ ที่เล่าสืบต่อกันมาถึง สาเหตุที่ได้เปลี่ยนชื่อจากบ้านสระเกษ มาเป็นบ้านพยุห์นั้น จากคำบอกเล่าของนายสาย ศรีคราม (เกิดวันที่ 11 พฤษภาคม พุทธศักราช 2472) ปัจจุบันเป็น ประธานชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลพยุห์ บอกเล่าจากปู่ย่า ตายาย ได้เล่าต่อกันมาว่า วันหนึ่งในเวลาพลบค่ำ ได้เกิดฝนตกหนักเกิดลมแดง (พายุ) กระหน่ำจนถึงเที่ยงคืน พอรุ่งเช้าชาวบ้านได้พากันไปจับปลาที่หนองน้ำด้านทิศตะวันออกของหมู่บ้าน(อยู่ทางทิศตะวันออกของวัดพยุห์มิ่งคลรรัตนาราม หมู่ที่ 1) พบกอไผ่ขนาดใหญ่ถูกถอนรากถอนโคนมาตออยู่กลางหนอง ชาวบ้านจึงพากันเรียกหนองน้ำนี้ว่า หนองพายุ ต่อมาชาวบ้านสระเกษได้ประชุมกันตั้งชื่อบ้านใหม่ จากบ้านสระเกษเป็นบ้านพายุ คนเก่าแก่เรียกบ้านชะยุ ต่อมาเปลี่ยนเป็นบ้านพยุห์ ซึ่งแปลว่า การจัดขบวนทัพ เหล่าทัพ การเคลื่อนทัพ คิดว่าเป็นสิริมงคลต่อไปในภายภาคหน้า สันนิษฐานว่าพื้นที่แห่งนี้ *พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ทรงใช้เป็นที่พักทัพ เมื่อคราวยกทัพไปปราบเขมร (พระอภัยมณี) มีหนองสระเกษ เพื่อให้ช้างศึก ม้าศึก ลงไปกินน้ำยามหยุดพักทัพ ปรากฏเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ จึงเป็นที่มาของคำว่า **บ้านพยุห์** ในปัจจุบัน

ตามหาช้างเผือกของพระมหากษัตริย์

ในปีพ.ศ. 2302 สมัยพระเจ้าเอกทัศ พระมหากษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยาตอนปลายได้ขยายดินแดนจากอาณาจักรอยุธยาถึงชุมชน โดยการตามช้างเผือก ที่แตกโรงมาทางลุ่มแม่น้ำมูล มีกองทัพหลวงออกมาตามช้าง โดยมีหัวหน้าเขมรช่วยกันอาสาช่วยตามช้าง ผ่านมาทางบ้านพยุห์ จนได้ความดีความชอบโปรดเกล้าฯ ให้มีบรรดาศักดิ์เป็นนายกองส่วย คือ ตากะจะ เป็นหลวงแก้วสุวรรณ เชียงชั้น เป็นหลวงปราบ เชียงปุม เป็นหลวงสุรินทร์ภักดี เชียงมะ เป็นหลวงเพชร (ศูนย์ศรีสะเกษศึกษา: 98) เหตุการณ์นี้ หลวงตาถวิล เขมโก (ได้เล่าต่อว่า การตามจับช้างเผือกผ่านที่บ้านพยุห์แล้ว ตามไปจนถึงเมืองศรีสะเกษ จนช้างเผือกล้มป่วยลงที่บ้านเจียงอี ซึ่งเป็นภาษาส่วยหรือกูย แปลว่าช้างป่วย

จากเหตุการณ์มีผู้วิเคราะห์ไว้ว่าน่าจะเป็นที่มาของชื่อหมู่บ้านพยุห์ คือพระเทพวรมณี อดีตเจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งปัจจุบันได้มรณภาพไปแล้ว ท่านได้นำเสนอบนเวทีชำระประวัติศาสตร์เมืองศรีสะเกษ เมื่อปี พ.ศ.2549 ที่เวทีมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ท่านได้สรุปว่าเหตุการณ์ในครั้งนั้น น่าจะเป็นที่มาของชื่อบ้านพยุห์ ที่มาจากคำว่า พยุหยาตรา หมายความว่า การยกทัพ หรือเคลื่อนทัพเพื่อตามจับช้างเผือกนั่นเอง

บนเวทีชำระประวัติศาสตร์ในวันนั้น ได้มีการนำเสนอประวัติบ้านพยุห์ในฉบับท้องถิ่นของตาสายด้วย และได้มีการนำลงไปบันทึกไว้ในเอกสารที่เกิดขึ้นบนเวทีนั้น คือ หนังสือที่ชื่อว่า “ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ประวัติอำเภอ ตำบล หมู่บ้านของจังหวัดศรีสะเกษ” (บ้านพยุห์, ศูนย์ศรีสะเกษศึกษา:336)

จากการนำเสนอทสรุปที่มาของชื่อบ้านพยุห์ จาก พระเทพวรมณี ในวันนั้น ไม่ได้ทำให้ความเชื่อ หรือความคิดของนักบันทึกประวัติศาสตร์ท้องถิ่น อย่าง ตาสาย ศรีคราม สันคลอนและเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใดไม่ ยืนยันตามเดิม เหตุการณ์ของลมพายุ เกิดก่อนการเคลื่อนทัพจับช้างเผือก บ้านพยุห์ ก็คือบ้านพายุเดิม มาจากลมพายุ แต่น่าคิดว่า แล้วทำไมบ้านพยุห์ในปัจจุบันเขียนเป็น พยุห์(พยุหยาตรา) ไม่เขียนเป็น พายุ หรือ พยุห์ เปลี่ยนเมื่อไหร่ และใครเป็นคนเปลี่ยน

หลังเหตุการณ์จับช้างในครั้งนั้นแล้ว ในปี พ.ศ. 2310 สมัยพระเจ้าเอกทัศแห่งกรุงศรีอยุธยาองค์เดิม เสียกรุงให้กับพม่าเป็นครั้งที่ 2 แต่ผลกระทบต่อบ้านพยุห์มีน้อยมาก ในปี พ.ศ.2311 ตรงกับสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี หรือพระเจ้าตากสิน จึงมีการสร้างวัดพยุห์ขึ้นในปี พ.ศ.2311 อยู่ติดกับที่ตั้งหมู่บ้านสระเกษเดิม หรือใกล้กับหนองสระเกษ ปัจจุบันวัดบ้านพยุห์ คือ วัดพยุห์มงคลรัตนาราม มีหนองสระเกษอยู่ทางทิศเหนือของวัด และหนองพายุเก่าอยู่ทางทิศตะวันออกของวัดซึ่งแหล่งน้ำทั้งสองแห่งยังคงมีน้ำให้ชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์อยู่

เมื่อทัพหลวงเคลื่อนผ่านครั้งที่ 2 : พลังอำนาจของผู้ปกครอง

จากบันทึกประวัติบ้านพยุห้ของตาสาย ศรีคราม บอกไว้ว่า ปี พ.ศ. 2350 ได้เกิดเหตุการณ์ที่บ้านพยุห้ขึ้นอีกครั้ง คือมีกองทัพหลวงของรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้กลับมาจากปราบกบฏเขมร (พระอภัยมณี) ยกทัพผ่านมาแะพักที่บ้านพยุห้ นับเป็นครั้งที่ 2 ที่มีกองทัพหลวงผ่านมาที่หมู่บ้านแห่งนี้ แต่คำบอกเล่าของตาสาย เมื่อตรวจสอบจากเอกสารประวัติศาสตร์ศรีสะเกษ กลับมีความคลาดเคลื่อน ในช่วงของเวลา น่าจะเป็นยุคสมัยการครองราชย์ของรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ไม่ใช่รัชกาลที่ 3 น่าจะมีกองทัพหลวง ที่อยู่หัวเมืองประเทศราชผ่านไปจริง ดังในปี พ.ศ. 2349 สมัยรัชการที่ 1 โปรดเกล้าฯ ว่าเมืองสุรินทร์ เมืองสังฆะ เมืองขุขันธ์ เป็นเมืองเคยตามเสด็จไปราชการสงครามหลายครั้ง มีความชอบมาก จึงยกเมืองทั้ง 3 ให้ขึ้นกับกรุงเทพ ไม่ต้องขึ้นกับเมืองพิมาย และนครราชสีมา (ศูนย์ศรีสะเกษศึกษา:99)

ในปี พ.ศ.2459 สมัยรัชกาลที่ 6 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เปลี่ยนจากเมืองเป็นจังหวัด ตั้งจังหวัดขุขันธ์ เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2459 เป็นต้นมา โดยเริ่มแรกมี 7 อำเภอ คือ อำเภอศรีสะเกษ อำเภอห้วยเหนือ อำเภออุทุมพรพิสัย อำเภอท่าช้าง อำเภอน้ำอ้อม อำเภอกง และอำเภอเดชอุดม มีที่ตั้งศาลากลางจังหวัดที่อำเภอศรีสะเกษ และหมู่บ้านพายุในเวลานั้น อยู่ในเขตปกครองของอำเภอศรีสะเกษ(จังหวัดศรีสะเกษ:83)

ในการปกครองบ้านพยุห้ เดิมผู้นำของหมู่บ้านที่ปรากฏ โดยมีศถาบรรดาศักดิ์ของผู้นำเป็นพระ เป็นหลวง เป็นตาแสง และขุน เช่น พระปฐมเทวา หลวงชำนาญ ตาแสงจำปา ซึ่งเป็นต้นตระกูล “ ศรีคราม ” ขุนเพียรพยุห้เขต ซึ่งเป็นต้นตระกูล “ กาละพัฒน์ ” มาถึงยุคสมัยกำนันตำบลพยุห้ กำนันภู พากเพียร ซึ่งเป็นกำนันในสมัยก่อนพุทธศักราช 2500 มีอาณาเขตปกครองท้องที่ครอบคลุมตำบลพยุห้ทั้งหมดเลย และตำบลพยุห้ได้แยกออกจากตำบลพยุห้ เมื่อสมัย นายสวัสดิ์ พรหมดิเรก ดำรงตำแหน่งนายอำเภอเมืองศรีสะเกษ

งานบุญจารีตประเพณีพื้นบ้าน

ศิลปวัฒนธรรม ประชาชนยังคงดำรงชีวิตแบบพึ่งพาอาศัยกัน เป็นผู้รักความสงบมีความเอื้อเฟื้อและจริงใจกับคนทั่วไป รักอิสระและอยู่อย่างเรียบง่าย ประชากรส่วนใหญ่ยังเป็นสังคมเกษตรกรรม จึงอยู่กันแบบเครือญาตินับถือผู้อาวุโส อาศัยจารีตประเพณีและวัฒนธรรม

ดั้งเดิมเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ประชากรพื้นบ้านชาวบ้านพยุห้ที่อยู่ในท้องที่ดั้งเดิมที่พูดภาษาไทยอีสานพูดสำเนียงออกเสียงเย็นๆ เช่น ไปกินข้าว (ไปกินข้าว) ซึ่งเป็นอัตลักษณ์เฉพาะท้องที่ในอำเภอพยุห้ไม่มากนัก ประเพณีท้องถิ่นปัจจุบันประชาชนในพื้นที่ยังยึดมั่นประเพณีเก่าที่สืบทอดกันมาช้านาน มีการจัดงานประเพณีในโอกาสต่าง ๆ เป็นประจำ เช่น งานลอยกระทง งานแห่เทียนเข้าพรรษา งานสงกรานต์ งานบุญบั้งไฟ งานบุญข้าวสาก(งานบุญเดือนสิบ) งานบุญพระเวสหรืองานบุญมหาชาติ งานบุญข้าวจี บุญจันและบุญผ้าป่า เป็นต้น เนื่องจากการงานประเพณีเหล่านี้คนอีสานจะใช้คำนำหน้าว่า "บุญ" เพื่อมุ่งทำนุบำรุงศาสนาหรือประกอบคุณความดีซึ่งลักษณะเด่นของชาวชนบทคือ ความสามัคคีช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี เมื่อยามมีเทศกาลต่าง ๆ ชาวชนบทจึงพูดเสมอว่า "ไปเอาบุญ"

งานประเพณีวันสงกรานต์ และขบวนฟ้อนรำของชาวบ้านพยุห้ในอดีต

ภาพขบวนแห่งานบุญอุบลวัดพุทไธสน์ในอดีต

ภาพแห่พระเวสสันดรเข้าเมือง(บุญพระเวสเทนม์มหาชาติ-
งานบุญประเพณีชาวบ้านพุทไธสน์ในอดีต)

การศาสนา ประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลพุทไธสน์ มีผู้นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 99.45 จำนวนวัดที่פקสงฆ์ 3 แห่ง ผู้นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 0.32 จำนวนมัสยิด 1 แห่ง ผู้นับถือศาสนาคริสต์ ร้อยละ 0.22 จำนวนโบสถ์(ศาสนาคริสต์) - แห่ง ของประชากรทั้งหมด 4,029 คน จำนวนครัวเรือน 1,079 หลัง (ข้อมูล ณ วันที่ 30 เมษายน 2552)

พระอาจารย์รัตน์ พุทธปณฺโญ ในงานผูกพัทธสีมาอุโบสถวัดบ้านพุทไธสน์ ตำบลพุทไธสน์ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 28-31 มีนาคม - 1 เมษายน 2505 ตรงกับแรม 8-12 ค่ำ เดือน 4

การสร้างอุโบสถวัดบ้านพุทไธสน์

อุโบสถวัดบ้านพุทไธสน์ เริ่มสร้างมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2495 โดยพระอาจารย์รัตน์ พุทธปณฺโญ (หลวงปู่รัตน์) วัดปทุมคงคา พระนคร เป็นผู้นำฝ่ายบรรพชิต ได้ชักชวนคณะสงฆ์และประชาชนฝ่ายพระนคร ธนบุรี ศรีสะเกษ ชาวบ้านพุทไธสน์ ได้ร่วมกันจัดสร้างด้วยกำลังทรัพย์และกำลังกายของผู้มีศรัทธา รวมยอดบริจาคทรัพย์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2496 - พ.ศ. 2504 รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 142,717.81 บาท (หนึ่งแสนสี่หมื่นสองพันเจ็ดร้อย-สิบเจ็ดบาทแปดสิบเอ็ดสตางค์)

ภาพโบสถ์วัดพยุห์ สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ.2505

ภาพขณะก่อสร้างประตูทางเข้าวัดพยุห์ด้านทิศตะวันตกในอดีต

ภาพโบสถ์วัดพยุห์ในปัจจุบัน พ.ศ.2553

ภาพประตูทางเข้าวัดพยุห์ด้านทิศตะวันตกในปัจจุบัน

ภาพทางเข้าวัดพยุห์ด้านทิศตะวันตกในปัจจุบัน

การจัดตั้งสุขาภิบาลพยุห์

ตามที่ยกานันผู้ใหญ่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการสภาตำบลและราษฎรของตำบลพยุห์ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ มีความต้องการขอยกฐานะของท้องถิ่นให้เป็นสุขาภิบาล เพื่อเป็นการสนองความต้องการของราษฎรและเป็นการกระจายอำนาจให้ราษฎรในท้องถิ่นได้มีส่วนในการปกครองการบริหารตามระบอบประชาธิปไตย กระทรวงมหาดไทยพิจารณาให้ยกฐานะท้องถิ่นบางส่วนของตำบลพยุห์ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติสุขาภิบาล พ.ศ. 2495 ประกาศกระทรวงมหาดไทย ณ วันที่ 3 สิงหาคม 2526 จัดตั้งเป็นสุขาภิบาล มีชื่อว่า “สุขาภิบาลพยุห์ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ” โดยมีพื้นที่รวม 6.39 ตารางกิโลเมตร ประชากร 4,015 คน บ้านเรือน 1,221 หลัง ร้านค้า 45 แห่ง โรงเรียน 2 แห่ง วัด 3 แห่ง รวมรายได้จากการประเมิน 427,700 บาท

ภาพขบวนแห่วันสงกรานต์ไปตามถนนทางหลวงสาย 211 ถนนศรีสะเกษ-กันทรลักษ์ และสภาพตลาดพยุห์สมัยเป็นสุขาภิบาลพยุห์

ภาพพนักงานสุขาภิบาลพยุห์ เมื่อครั้งสมัยที่ทำการอยู่ฝั่งหนองสระเกษ เป็นกิ่งอำเภอพยุห์

ภาพพนักงานสุขาภิบาลพยุห์ สมัยย้ายที่ทำงานไปอยู่ ที่ทำการอำเภอพยุห์ ในวันฉลองที่ทำการอำเภอพยุห์ใหม่

/การยกฐานะ...

การยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลพยุห์

หลังจากที่ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นระบบประชาธิปไตยในปี พ.ศ. 2475 แล้วได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2476 กำหนดให้เทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ดังนั้นในปี พ.ศ. 2476 จึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 และได้มีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับเทศบาลจนกระทั่งได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งได้ใช้มาจนถึงปัจจุบันและล่าสุดได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2552

ในปีพุทธศักราช 2542 รัฐบาลและกระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินการเร่งรัดปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในส่วนที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง คือ การที่รัฐบาลมีนโยบายที่จะพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบสุขาภิบาล ซึ่งมีโครงสร้างการบริหารงานไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญให้เปลี่ยนแปลงไปเป็นเทศบาลตำบล โดยออกกฎหมายเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล เป็นผลให้สุขาภิบาลพยุห์ได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลพยุห์ ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและมีผลบังคับใช้ในวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 เป็นต้นมา

ประชาชนร่วมสงฆ์พระพุทธรูปและรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในวัน
สงกรานต์ที่ วัดพยุห์มิ่งคลรรัตนาราม

พระพุทธรูปหลวงพ่อมงคลรัตน์ วัดพยุห์มิ่งคลรรัตนาราม

งานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาและขบวนแห่เทียนของ
ชุมชน ต่างๆ ในเขตเทศบาลตำบลพยุห์

/โครงสร้าง...

โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการ ของเทศบาลตำบลพยุห์

ฝ่ายผู้บริหาร

นายพันธ์ศักดิ์ แผลงฤทธิ์ ปลัดเทศบาล

ฝ่ายข้าราชการประจำ

โดยจัดแบ่งส่วนราชการภายใน 1 สำนักปลัด 5 กองงาน 1 ส่วนงานตรวจสอบภายใน ประกอบด้วย มีพนักงานเทศบาล 27 คน ลูกจ้างประจำ 3 คน พนักงานจ้างตามภารกิจ 10 คน พนักงานจ้างทั่วไป 7 คน ลูกจ้างเหมาฯ 25 คน รวม 72 คน ดังนี้
นายพันธ์ศักดิ์ แผลงฤทธิ์ ปลัดเทศบาล

หน่วยตรวจสอบภายใน

นางสาวพิมพ์รัตน์ แผลงฤทธิ์ นักวิชาการตรวจสอบภายใน

สำนักปลัด

นางนิทรา นิสัยสม

กองคลัง

นางสุขศรี ศรีไชย ผู้อำนวยการกองคลัง

กองช่าง

นายวงเดือน ชราศรี ผู้อำนวยการกองช่าง

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

นางสุพัทธมาย์ กล่อมปัญญา ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

กองการศึกษา

นายสุวิทย์ จันทะสอน ผู้อำนวยการกองการศึกษา

กองการประปา

จำสืบเอกบุญชู บัวใหญ่ เจ้าพนักงานประปา รักษาการผู้อำนวยการกองการประปา

ฝ่ายนิติบัญญัติ

1.นายจรูญ ศรีเมือง	ประธานสภา
2.นายสมพล พุทธาศรี	รองประธานสภา
3.นายสายันต์ ศรีคราม	สมาชิกสภา
4.นายสมร กัลยาบุตร	สมาชิกสภา
5.นายคุณ คำชู	สมาชิกสภา
6.นายเสกสรร ชันดี	สมาชิกสภา
7.นายเสถียร มะโนธรรม	สมาชิกสภา
8.นางวรวิไล สอนหมาก	สมาชิกสภา
9.นายไฉะ สุนทอง	สมาชิกสภา
10.นางมยุรี ชันเขตร์	สมาชิกสภา
11.นายพันธ์ศักดิ์ แผลงฤทธิ์	เลขาธิการ

